

**Wiceprezes
Najwyższej Izby Kontroli**
Stanisław Jarosz

Warszawa, dnia 16 września 2009 r.

**Pan
Marek Sawicki
Minister Rolnictwa
i Rozwoju Wsi
w Warszawie**

P/09/170

LRZ- 410-09-03/09

Na podstawie art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli (Dz.U. z 2007 r. Nr 231, poz. 1701, ze zm.), zwanej dalej ustawą o NIK, Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Rzeszowie przeprowadziła w Urzędzie Miasta Rzeszowa, zwanym dalej Urzędem, kontrolę prawidłowości gospodarowania i nadzoru nad zabytkami nieruchomymi w latach 2004 - 2008 na przykładzie zespołu dworsko-parkowego znajdującego się przy ulicy Powstańców Śląskich 2 w Rzeszowie (zespół dworsko-parkowy w Słocinie).

W związku z kontrolą, której wyniki przedstawione zostały w protokole kontroli podpisanym w dniu 8 lipca 2009 r., Najwyższa Izba Kontroli, stosownie do art. 60 ust. 1 ustawy o NIK, przekazuje Panu Ministrowi niniejsze

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Najwyższa Izba Kontroli stwierdza, iż decyzja Wojewody Podkarpackiego z dnia 19 października 2005 r. w sprawie umorzenia postępowania w zakresie ustalenia, czy zespół dworsko-parkowy w Słocinie został przejęty niezgodnie z przepisami dekretu z dnia 6 czerwca 1944 r. *o przeprowadzeniu reformy rolnej* (Dz.U. z 1945 r. Nr 3, poz. 13) została wydana z naruszeniem przepisów o właściwości oraz z rażącym naruszeniem prawa, co

stanowi – na podstawie art. 156 § 1 pkt 2 kpa – przesłankę do stwierdzenia nieważności tej decyzji.

W kontroli ustalono, iż Gmina Miasto Rzeszów przejęła zespół dworsko – parkowy w Słocinie na podstawie umowy zamiany z dnia 8 grudnia 2000 r. zawartej pomiędzy Skarbem Państwa a Gminą Miasto Rzeszów. W momencie zamiany, toczyło się już postępowanie administracyjne, bowiem w dniu 20 lutego 1998 r. [...] ¹, spadkobierca byłych właścicieli [...] ² złożył do Wojewody Rzeszowskiego wniosek o stwierdzenie, iż zespół dworsko-parkowy w Słocinie został przejęty niezgodnie z przepisami dekretu z dnia 6 czerwca 1944 r. *o przeprowadzeniu reformy rolnej* (Dz.U. z 1945 r. Nr 3, poz. 13). [...] ³ wniósł jednocześnie o wydanie w trybie art. 142 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. *o gospodarce nieruchomościami* (Dz.U. z 2004 r. Nr 261, poz. 2603 ze zm.) decyzji o zwrocie zabytkowej nieruchomości spadkobiercom byłych właścicieli. W dniu 6 czerwca 2000 r. wnioskodawca uzupełnił wniosek o sądowe postanowienie nabycia spadku obejmującego zabytkową nieruchomość.

W dniu 9 lipca 2002 r. Wojewoda Podkarpacki wydał decyzję stwierdzającą, iż nieruchomość zabytkowa obejmująca zespół dworsko-parkowy w Słocinie podpadała pod działanie przepisów art. 2 ust. 1 lit. e dekretu PKWN *o przeprowadzeniu reformy rolnej*.

W dniu 23 kwietnia 2004 r. po rozpatrzeniu odwołania spadkobierców właścicieli przedmiotowej nieruchomości zabytkowej, Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi utrzymał w mocy zaskarżoną decyzję.

Decyzja Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi została zaskarżona do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Warszawie, który wyrokiem z dnia 11 maja 2005 r. stwierdził nieważność zaskarżonej decyzji oraz poprzedzającej ją decyzji organu pierwszej instancji. W uzasadnieniu WSA w Warszawie stwierdził, iż organ orzekający jest uprawniony do wydania decyzji rozstrzygającej tylko w przypadku kwestionowania całego obszaru nieruchomości ziemskiej.

W dniu 19 października 2005 r. Wojewoda Podkarpacki wydał decyzję, w której postanowił umorzyć postępowanie w sprawie z wniosku spadkobierców właścicieli nieruchomości zabytkowej. W uzasadnieniu decyzji Wojewoda stwierdził, iż wniosek dotyczył stwierdzenia, czy część nieruchomości ziemskiej nie podlegała dekretowi PKWN

¹ Na podstawie art. 5 ust. 2 ustawy z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz. U. z 2020 r. poz. 2176) NIK wyłączyła jawność informacji w zakresie imienia i nazwiska, ze względu na prywatność osoby fizycznej).

² Jw.

³ Jw.

o przeprowadzeniu reformy rolnej i był żądaniem rozstrzygnięcia sporu o prawa rzeczowe do wskazanej nieruchomości, a więc sporem cywilnym, należącym do właściwości sądów powszechnych.

W ocenie Najwyższej Izby Kontroli, powyższa decyzja Wojewody Podkarpackiego została wydana z rażącym naruszeniem prawa, tj. właściwości wynikającej z § 5 rozporządzenia z dnia 1 marca 1945 r. *w sprawie wykonania dekretu Polskiego Komitetu Wyzwolenia Narodowego z dnia 6 września 1944 r. o przeprowadzeniu reformy rolnej* (Dz.U. z 1947 r., Nr 72, poz. 456).

Wniosek spadkobierców przedmiotowej nieruchomości zabytkowej, wbrew uzasadnieniu decyzji, nie dotyczył części nieruchomości ziemskiej, przejętej zgodnie z dekretem PKWN, ale odrębnej nieruchomości, zabudowanej budynkiem mieszkalnym (dwór), nie związanej funkcjonalnie z nieruchomością ziemską.

Możliwość wnoszenia wniosku o stwierdzenie przejęcia nieruchomości niezgodnie z dekretem PKWN co do części tej nieruchomości potwierdza orzecznictwo sądów administracyjnych, w szczególności zaś wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 11 października 2006 r. (I OSK 28/06) stwierdzający, iż *przy orzekaniu na podstawie § 5 rozporządzenia z dnia 1 marca 1945 r. w sprawie wykonania dekretu (...) powinna być więc oceniana możliwość wyłączenia spod działania art. 2 ust. 1 lit. e dekretu tej części nieruchomości, która nie była funkcjonalnie powiązana z gospodarstwem rolnym i nie mogła być w związku z tym przeznaczona na cele dekretu oraz uchwała Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 5 czerwca 2006 r. stwierdzająca, iż przepis § 5 rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Reform Rolnych z dnia 1 marca 1945 r. w sprawie wykonania dekretu (...) może stanowić podstawę do orzekania w drodze decyzji administracyjnej o tym, czy dana nieruchomość **lub jej część** wchodzi w skład nieruchomości ziemskiej, o której mowa w art. 2 ust. 1 lit. e) dekretu (...).*

W ocenie Najwyższej Izby Kontroli, Wojewoda Podkarpacki umarzając postępowanie rażąco naruszył prawo, bowiem będąc jedynym właściwym organem do wydania decyzji merytorycznej, uchylił się od jej wydania. Tym samym Wojewoda Podkarpacki uniemożliwił dochodzenie roszczeń reprivatyzacyjnych przez spadkobierców byłych właścicieli nieruchomości zabytkowej.

Przedstawiając powyższe uwagi i oceny, Najwyższa Izba Kontroli - na podstawie art. 60 ust. 2 ustawy o NIK wnosi o – wszczęcie z urzędu, na podstawie art. 157 kpa - postępowania w sprawie stwierdzenia nieważności decyzji Wojewody Podkarpackiego z dnia

19 października 2005 r. w sprawie umorzenia postępowania w zakresie stwierdzenia, czy zespół dworsko-parkowy w Słocinie został przejęty niezgodnie z przepisami dekretu z dnia 6 czerwca 1944 r. *o przeprowadzeniu reformy rolnej*.

Najwyższa Izba Kontroli oczekuje od Pana Ministra, w terminie 30 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia, informacji o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosku, bądź o podjętych działaniach na rzecz realizacji wniosku lub przyczynach niepodjęcia takich działań.

Stosownie do art. 61 ust. 1 ustawy o NIK, w terminie 7 dni od dnia otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego Pan Minister ma prawo zgłosić do Kolegium NIK umotywowane zastrzeżenia w sprawie ocen, uwag i wniosku zawartych w tym wystąpieniu.

W razie zgłoszenia zastrzeżeń, termin nadesłania informacji o której mowa wyżej, liczy się od dnia otrzymania ostatecznej uchwały.

/-/